

ಸು. ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

ಭೋಜೇಗೌಡ ಕೆ.¹

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಎಸ್.ಜೆ.ಬಿ.ಸಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ
ಬಿ.ಜಿ.ಎಸ್. ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ನಗರ
ಕೆಂಗೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸುಮಾ ಆರ್.²

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಎಸ್.ಜೆ.ಬಿ.ಸಿ.ಎಂ.ಎಸ್. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ
ಬಿ.ಜಿ.ಎಸ್. ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ನಗರ
ಕೆಂಗೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2024/02/boje-gowda-k-suma-r.php>

ABSTRACT:

ಸು. ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಕಂಡ ಅಪರೂಪದ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿರುವಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅಶೋಕ, ಔರಂಗಜೇಬ, ಚಾಣಕ್ಯ, ಕುಮಾರರಾಮ ಮೊದಲಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಕದಾಸ ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮೌಲಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕನಕದಾಸನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ, ಕಂಗೊಳಿಸುವ ದೇಗುಲ ಒಂದನ್ನು ಕಡೆದು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಲೆ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಎರಡು ಇಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಲನಗೊಂಡಿದೆ.

KEY WORDS:

ಅಶೋಕ, ಔರಂಗಜೇಬ, ಚಾಣಕ್ಯ, ಕುಮಾರರಾಮ, ಕನಕದಾಸ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾದಂಬರಿ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ.

“ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಧ್ವೇಷಿಸದೆ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಮಾನವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವ ಕನಕದಾಸ”.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವಂತಹ ಸು. ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು 'ಕನಕದಾಸ' ಎಂಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಕನಕದಾಸರ ಸಮಗ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರತಿಭೆ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಿಂಬಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಕನಕದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೀರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬಚ್ಚಮ್ಮನವರ ಮಗನಾದ ಕನಕದಾಸರು 'ಬಾಡ' ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಬೀರಪ್ಪ ನಾಯಕರು ಬಾಡದ ಡಣಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಬಚ್ಚಮ್ಮಳು ಅಪ್ಪಟ ದೈವಭಕ್ತೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕಾರವಂತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಕನಕದಾಸ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ಮೂಲ ಹೆಸರು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಾಯಕ. ತಾಯಿ ಬಚ್ಚಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ 'ಕನಕ' ಅಂತಲೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾಗಿನೆಲೆ ಆದಿಕೇಶವನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ್ದರಿಂದ 'ಕನಕದಾಸ' ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯಾದರು.

ತನ್ನ ಮನೆದೇವರು ಬೀರಪ್ಪ. ಇವರು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆದೇವರು ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ. ಸದಾಶಿವಪೇಟೆಯ ವಿರಕ್ತ ಮಠದ ಶಿವಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದರು. ರಂಗಪ್ಪ ಬೀರಪ್ಪನಾಯಕರಿಗೆ ಅಂಗರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕತ್ತಿ ವರಸೆ, ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ, ಹಾಗೂ ಮಲ್ಲವಿದ್ಯೆ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ರೀತಿಯ ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕನಕನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಪ್ತ ಗೆಳೆಯ ವೆಂಕಪ್ಪನಾಯಕರು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರ ಬಳಿಯು ಕನಕನಾಯಕರು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡರು. ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರು ಕನಕನ ಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ಆದಿಕೇಶವನ ಆರ್ಚಕರು ಹೌದು. ಕಾಗಿನೆಲೆಯ ಗಂಗನಾಯಕ ಬಚ್ಚಮ್ಮನ ಅಣ್ಣ. ಗಿರೀಶ, ಮೈಲಾರಿ, ಮಲ್ಲಯ್ಯ, ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಒಡೆಯ, ಶಂಭು ಇವರೆಲ್ಲಾ ಕನಕನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರು. ತಾತಾಚಾರ್ಯ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿನ ಗುರುಗಳು. ಗಂಗನಾಯಕನ ಏಕೈಕ ಪುತ್ರಿಯಾದ ರಂಗನಾಯಕಿ (ವಧೂಟಿ) ಕನಕನ ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಕೃಷ್ಣ ಕನಕನ ಆಪ್ತ ಗೆಳೆಯ, ಭವಿಷ್ಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತರ್ಕದ

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಹಾಗಾಗಿ ಮಿಂಚಿ ಮಾಯವಾದಂತ ಹುಡುಗ. ಪುರಂದರದಾಸರು, ವೈಕುಂಠ ದಾಸರು, ವಾದಿರಾಜರು, ರಘು, ಪವಮಾನ, ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ, ರಾಮಾಚಾರ್ಯ ಇವರೆಲ್ಲ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರ ಮಠದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದವರಾಗಿದ್ದರು. ಕದರಮಂಡಲಗಿ ಹನುಮನಾಯಕ ಮಾರುತಿಯ ಪರಮಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದ. ಆತನು ಮಾರುತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದ. ತಾನು ಸತ್ತರೆ ಈ ವಿದ್ಯೆ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿ ಕನಕನ ಗೆಳೆಯ ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಒಡೆಯನ ಪುತ್ರನಾದ ಶಿವಪುತ್ರಪ್ಪನಿಗೆ ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಸಾಕಷ್ಟು ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ.

ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರ ಎದುರಿಗೆ ಕನಕನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯ ಶಿಷ್ಯರು ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಆಗ ಶೂದ್ರ ವರ್ಗದವರೊಬ್ಬರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಅವನ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವರು ವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕನಕನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಅರ್ಥಾಂಗಿ ವಧೂಟಿ ಹಾಗೂ ಕೇಶವ ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕನಕನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕಿಕೊಡುವಂತೆ ಆತನ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅನಾಥ ಬಾಲಕನಾದ ಶಾಮನಿಗೆ ಅನ್ನ, ಆಶ್ರಯ, ಅಕ್ಷರವನ್ನು ನೀಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕವಿತ್ವವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಅವನನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಾನು ಮಾಡುವಂಥ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿ ವೈಕುಂಠ ಸೇರಿದಂತಹ ಕನಕದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ದಾಸರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಕನಕ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀನನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಂತ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಕೃಷ್ಣನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ 'ತಾನೇಕೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದೇಕೆ?' ಎಂದು 'ಕೃಷ್ಣಾ' ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೃಷ್ಣ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಕನಕ ಊಟ ಮಾಡುವುದು, ಮಲಗುವುದು, ಏಳುವುದು, ತಿನ್ನುವುದು, ಆಟವಾಡುವುದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. 'ದಾಸನಾದರೆ ದೇವರು ಒಲಿಯುತ್ತಾನೆ' ಎನ್ನುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಂತ ಕನಕ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕೃಷ್ಣ ಆಗಾಗ ಅವನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದು ತಾನು ಮಾಡುವಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಅನ್ಯ ಧರ್ಮೀಯರಿಂದ ಆದಿಕೇಶವನಿಗೆ ಅಪಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಭಯವನ್ನು ಕಂಡ ಬೀರಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಆದಿಕೇಶವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ದೇಗುಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕಾಗಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬಾಡ ಗಡಿ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು, ಬಂಕಾಪುರದ ಮೇಲೆ ಬಿಜಾಪುರದ ಸೈನಿಕರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದಾಗ 20 ರ ತರುಣನಾದಂತಹ ಕನಕ ಯಾವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಾನಿವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಕನಕನಾಯಕನು ಡಣಾಯಕ ಪದವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಮೋಹ ಬಿಟ್ಟು, ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಗಿ ದಾಸನಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮಗಳಾದ ರಂಗನಾಯಕಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಇವಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕನಕನಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬೀರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬಚ್ಚಮ್ಮ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಪ್ಪಟ ರೂಪವತಿ, ಗುಣವತಿಯಾದ ರಂಗನಾಯಕಿ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಪದಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಸುಲಭವಾಗಿ, ಸರಾಗವಾಗಿ ಹಾಡುವಂತದ್ದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಡಣಾಯಕನ ಪತ್ನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹತೆಗಳು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಪತಿ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸುಜ್ಞಾನ ವಧೂಟಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಗಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ನಿಧಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ನಿಧಿಯನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಕನಕ ತನ್ನ ಆದಿಕೇಶವನನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಕಟ್ಟಿದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕನಕ ತಾನು ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದವನ್ನು ರಚಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಾನೆ ಸ್ವತಃ ಹಾಡುವಂತದ್ದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಕನಕ ಡಣಾಯಕನಾಗಿ ನೇಮಕವಾದಾಗ ತನ್ನ ಮನೆಯ ರಂಗಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಬಾಲ್ಯ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಂತೋಷ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಸ್ಪೂರ್ತಿ, ಗೆಳತಿ, ಮಾತೆ, ಬದುಕು, ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದ ಸುಜ್ಞಾನ ವಧೂಟಿ ಮತ್ತು ಮಗುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥ ನಾದಾಗ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೇಶವನೊಬ್ಬನೇ ಇರುವುದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೊಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತದ ನಂತರ

ತಲ್ಲಸಿದಿರು ಕಂಡ್ಯತಾಳು ಮನವೇ
 ಎಲ್ಲರನು ಸಲಹುವನು ಇದಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ
 ಬೆಟ್ಟದಾ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ
 ಕಟ್ಟೆಯನು ಕಟ್ಟಿ ನೀರೆದವರು ಯಾರೊ
 ಪುಟ್ಟಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿ ತಾ ಹೊಣೆಗಾರನಾಗಿರಲು
 ಗಟ್ಟಾಾಗಿ ಸಲಹುವನು ಇದಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ

ಎಂದು ಕನಕನೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲು ಹೋದ ರಂಗಪ್ಪ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕನಕ ತನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಹೆಂಡತಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಲೌಕಿಕ ವ್ಯಸನಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ದಾಸತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕಂಬಳಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏಕತಾರಿ ಹಿಡಿದು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ರಚಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಇಡೀ ನಾಡನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಬನನ್ನು ಕಂಡು ಕರಬು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಒಡ್ಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಕ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗಿ ವಾದಿರಾಜ, ಪುರಂದರದಾಸರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಚಿಕ್ಕ ಮಗ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನ ಸಾವಿನಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ನಂತರ ಕನಕ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ, ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಾ, ಪ್ರವಚನ, ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ, ಮಳೂರು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಸೋಸಲೆ, ಕನಕಗಿರಿ, ಶ್ರೀರಂಗಂ, ವೇಲಾಪುರಿ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿಯಿಂದ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಜರ್ಜರಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಡೆ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟು ನೆಲ ಗುಡುಗಿ ಕನಕನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ 'ನಳಚರಿತ್ರೆ' ಮತ್ತು 'ಹರಿಭಕ್ತಸಾರ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕನಕ ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪುರಂದರದಾಸರು ಸಾಯುವ ಮುನ್ನ ತನ್ನ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ತಿರುಪತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಲಿ ಬಂದಂತ ಕನಕ ತುಂಬಾ ದಣಿದಿದ್ದರೂ ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿಗೆ

ಹೋಗಿ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಒಡೆಯನ ಪುತ್ರನಾದ ಶಿವಪುತ್ರಪ್ಪನಿಗೆ ಹನುಮನಾಯಕನಿಂದ ಕಲಿತ ತನ್ನ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯೆಯು ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕೆಂದು, ರೋಗಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಪುತ್ರಪ್ಪನಿಗೆ ಕನಕ ತನ್ನ ಮಾವ ಗಂಗನಾಯಕ ಮತ್ತು ಪುಟ್ಟಪ್ಪಳ ಸಾವಿನಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ಮನೆಯು ಭೀಕರ ಸ್ಮಶಾನ ಮೌನದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಕನಕ ತಮ್ಮ ಮಾವನ ಮನೆಯನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಾದಂತಹ ಬೀರಪ್ಪ, ಬಚ್ಚಮ್ಮ, ವಾದಿರಾಜರು, ವ್ಯಾಸರಾಯರು, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ, ಪುರಂದರದಾಸರು, ವೈಕುಂಠದಾಸರು, ತಾತಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೂ ಕನಕದಾಸರು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಸುಜ್ಞಾನವಧೂಟಿ, ಕೆಂಪಣ್ಣ, ಶಿವಾನಂದಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಯಲ್ಲವ್ವ, ಶಂಭು ಗಿರೀಶ, ಮಲ್ಲಯ್ಯ, ಮೈಲಾರಿ, ಗಂಗನಾಯಕ, ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಸಂಗಪ್ಪ, ಶಿವಪ್ಪ, ಚಿನ್ನಪ್ಪ, ಬೆನಕಪ್ಪ, ಶಂಕರಪ್ಪ, ಶಾಮ, ರಘುನಾಥಪಂಡಿತ, ಚಂದ್ರಶೇಖರಶಾಸ್ತ್ರಿ, ರಘು, ಶ್ರೀಕಂಠವೈದ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ತನ್ನ ವಿಕಾಸದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಸುಜ್ಞಾನವಧೂಟಿ, ಕೇಶವ ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣ ಅಲೌಕಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣ ಕನಕನ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯನಾದರೂ ಕನಕನಿಗೆ ಸ್ನೂರ್ತಿ, ಶಕ್ತಿಯು ಹೌದು. ಆದಿಕೇಶವನ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹರಡಿ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶ. ಕೃಷ್ಣನು ನಿಗೂಢ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ, ಅಲೌಕಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚೆಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೃಷ್ಣ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಕೇಶವನ ರೂಪದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಕನಕನಿಗೆ ಬಂತು. 'ನನ್ನ ಕೇಶವನೇ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾ'ನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಕನಕನ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗಿದೆ.

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಸ್ನೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದ ಗುರುಗಳನ್ನು, ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಲಿಸಿದ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರನ್ನು, ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿದ

ವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕವಿತ್ವ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವಲ್ಲಿ, ತನಗೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚೆಗೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು, ಸಹಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿದ ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮರೆಯಲಾರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕನಕದಾಸರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸು.ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು, ಭೇದ ಭಾವಗಳನ್ನು ದೋಷಗಳನ್ನು, ನಿರ್ಭೀಡೆಯಿಂದ, ನಿರ್ಭಯದಿಂದ, ಹೊರಗಿಡುವ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುವುದು ಮೆಚ್ಚಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅವರ ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಡನಾಟ ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. “ಕರ್ಮದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಠಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಸಹಿಸಬಹುದು, ಕ್ಷಮಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಉತ್ತಮರು ಅಂಥ ಇಂಥವರ ಮೌಢ್ಯನಾ ಆ ದೇವರು ಕ್ಷಮಿಸಲಾರ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕನಕನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಆಕರ ಕೃತಿ:

1. ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸು. (2017) ಕನಕದಾಸ (ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾದಂಬರಿ). ಐ.ಬಿ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ. ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ರಂಗನಾಥರಾವ್ ಜಿ. ಎನ್. (2010). ಸಮುಚ್ಚಯ: ವಿಮರ್ಶ ಸಂಪುಟ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಮುದ್ರಣಾಲಯ. ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಹೆಚ್. ಎಸ್. (2008). ನಮಸ್ಕಾರ. ಅಭಿನವ. ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ. (2007). ಪ್ರಮಾಣ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. ಹಂಪಿ.
4. ಅಮೂರ ಜಿ. ಎಸ್. (2003). ಅಮೃತವಾಹಿನಿ. ಸ್ನೇಹ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್. ಬೆಂಗಳೂರು.